

Celý text si můžete přečíst na adrese: [10.1787/9789264235120-en](https://doi.org/10.1787/9789264235120-en)

Jsme v tom společně: Proč méně nerovnosti prospívá všem

Přehled v českém jazyce

Příjmová nerovnost rostla v dobách dobrých i špatných.

Ve většině zemí dosahují rozdíly mezi bohatými a chudými nejvyšších hodnot za posledních 30 let. Nejbohatších 10 % obyvatel vydělává dnes v zemích OECD 9,6 krát více než nejchudších 10 %. V 80. letech minulého století byl tento poměr 7:1, v 90. letech vzrostl na 8:1 a v prvním desetiletí tohoto tisíciletí pak na 9:1. V některých rozvíjejících se ekonomikách, zejména v Latinské Americe, se příjmová nerovnost snížila, rozdíly v příjmech jsou však nadále celkově vyšší než v zemích OECD. Během krize příjmová nerovnost dále stoupala, především kvůli poklesu zaměstnanosti. Nárůst byl částečně zmírněn přerozdělováním pomocí daní a dávek. V zemích nejhůře zasažených krizí však reálné příjmy domácností v dolní části příjmového rozdělení výrazně poklesly.

Diskuse o nerovnostech se v poslední době soustředí na osoby s nejvyššími příjmy, zejména na "horní 1 %". Již méně pozornosti se věnuje relativnímu zhoršení situace osob s nízkým výdělkem a domácností s nízkými příjmy. Nejde přitom jen o dolních 10 %, ale o celých 40 % domácností s nejnižšími příjmy. Tato zpráva klade na tyto domácnosti zvláštní důraz. Zkoumá přitom některé faktory, které oslabily jejich ekonomické postavení, a možná opatření, která mohou přispět k řešení problému rostoucí nerovnosti.

Vyšší nerovnost brzdí hospodářský růst a omezuje příležitosti.

Kromě sociální soudržnosti je rostoucí nerovnost škodlivá i pro dlouhodobý hospodářský růst. Odhaduje se například, že zvýšení příjmové nerovnosti mezi lety 1985 a 2005 srazilo celkový růst za období 1990 - 2010 průměrně o 4,7 procentního bodu (v zemích OECD, pro něž jsou k dispozici dlouhé časové řady). Hlavním faktorem tohoto vývoje je rostoucí rozdíl mezi domácnostmi s nižšími příjmy (dolních 40 % příjmového rozdělení) a zbytkem populace.

Hlavním kanálem, skrze nějž nerovnost ovlivňuje hospodářský růst, jsou investice do lidského kapitálu. Mezi jedinci s různým sociálně-ekonomickým zázemím vždy existují rozdíly ve vzdělání, v zemích s vysokou nerovností se ale tyto rozdíly prohlubují, protože lidé ze znevýhodněných domácností se obtížně dostávají na kvalitní školy. Důsledkem je obrovská ztráta potenciálu a nižší sociální mobilita.

Rozkvět nestandardních forem práce může být zdrojem pracovních příležitostí, přispívá však také k vyšší nerovnosti.

Asi třetinu celkové zaměstnanosti tvoří v současnosti v zemích OECD zaměstnání na dobu určitou, práce na částečný úvazek a živnosti. Od poloviny 90. let minulého století má více než polovina nově vzniklých pracovních míst charakter nestandardní práce. Řada takto zaměstnaných pracovníků je na tom hůře, co se týče výděлку, jistoty pracovního místa, přístupu k dalšímu vzdělávání i jiných aspektů kvality práce. Obzvláště špatné je postavení pracovníků s nízkou kvalifikací a smlouvou na dobu určitou, kteří mají výrazně nižší mzdy, nestálý výdělek a pomalejší mzdový postup.

Domácnosti, jejichž příjem plyne převážně z nestandardní práce, vykazují mnohem vyšší míru příjmové chudoby (v průměru 22 %). Nárůst počtu takových domácností přispěl v zemích OECD ke zvýšení celkové nerovnosti.

Nestandardní práce může být odrazovým můstkem ke stálejšímu zaměstnání. Záleží však na druhu práce, vlastnostech pracovníků a organizaci trhu práce. V řadě zemí mají mladí pracovníci, zejména ti se smlouvou na dobu určitou, menší šanci získat stálejší zaměstnání s možností profesního růstu.

Větší podíl pracujících žen vede k nižší nerovnosti.

Ženy se výrazně přiblížily mužům, pokud jde o zapojení na trhu práce, mzdu i kariérní postup, což nárůst nerovnosti poněkud brzdí. Žen s placeným zaměstnáním je však dosud o 16% méně než mužů a jejich mzdy jsou zhruba o 15% nižší. Kdyby byl podíl domácností, kde ženy pracují, zůstal na úrovni před 20 až 25 lety, příjmová nerovnost měřená Giniho koeficientem by se byla v průměru zvýšila o téměř jeden procentní bod více. Zvýšení podílu žen pracujících na plný úvazek a relativní růst mezd žen zbrzdily nárůst nerovnosti o další procentní bod.

Vysoká koncentrace bohatství omezuje investiční příležitosti.

Bohatství je rozloženo daleko nerovnoměrněji než příjem. V průměru platí, že 10 % nejbohatších domácností vlastní polovinu celkového bohatství a dalších 50 % má téměř celou druhou polovinu, zatímco na zbylých 40 % nejchudších připadá jen něco málo přes 3 %. Nižší střední třída má zároveň vysokou míru zadluženosti a málo majetku, což ovlivňuje její schopnost investovat do lidského i jiného kapitálu. Vysoká koncentrace bohatství může oslabit potenciální růst.

Jak koncipovat soubory opatření proti vysoké nerovnosti a na podporu příležitostí pro všechny.

Tvůrci politik mají k dispozici celou škálu nástrojů a prostředků, jimiž mohou řešit růst nerovností a podpořit rovné příležitosti. Pro úspěch takových balíčků opatření jsou nezbytně nutné pevná důvěra v instituce a účinný sociální dialog. Ke zmenšení prohlubující se propasti mezi bohatými a chudými a k podpoře příležitostí pro všechny je třeba přijmout soubory opatření ve čtyřech hlavních oblastech:

- Zapojení žen do hospodářského života: vlády musí pracovat na odstranění nerovného zacházení s muži a ženami na trhu práce a odbourání překážek, které brání ženám v zaměstnání a kariérním růstu. To obnáší přijetí opatření, která zvýší výdělečný potenciál špatně placených žen a prorazí pomyslný strop kariérního postupu žen.
- Podpora zaměstnanosti a kvalitních pracovních míst: politická opatření musí klást důraz na dostupnost pracovních míst a integraci na trhu práce. Předně je třeba podporovat kvantitu i kvalitu pracovních míst, místa, která nabízejí možnosti profesního rozvoje a dalších investic, a místa, která jsou odrazovým můstkem, nikoliv slepou uličkou. Důležitým prvkem zvyšování kvality práce a potírání nerovností je snižování segmentace trhu práce.
- Dovednosti a vzdělání: Klíčem k překonání sociálně ekonomických rozdílů ve vzdělávání je zaměření na předškolní vzdělávání a potřeby rodin s dětmi ve školním věku. Mládež je třeba lépe vybavit dovednostmi, které potřebuje k úspěšnému startu na trhu práce. Vzhledem k rychlému vývoji v ekonomice je třeba v úzké spolupráci s podniky a odbory podporovat neustálé zvyšování kvalifikace v průběhu pracovního života.
- Daňový a dávkový systém zajišťující účinné přerozdělování: Správně nastavené přerozdělování prostřednictvím daní a dávek je mocným nástrojem ke zvýšení rovnosti a posílení hospodářského růstu. V uplynulých desetiletích efektivnost přerozdělování v mnoha zemích zeslábla, neboť podpora poskytovaná lidem v produktivním věku neudržela krok s vývojem reálných mezd a snížila se daňová progresse. Je třeba zajistit, aby náležitý díl daňové zátěže nesli bohatší jedinci a také nadnárodní firmy. Rozsáhlé a neustálé chudnutí skupin s nízkými příjmy zvyšuje potřebu dobře koncipovaných podpor a proticyklických sociálních výdajů.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!

© OECD (2015), *In It Together: Why Less Inequality Benefits All*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264235120-en